

consecratur, & postmodum ipse Missarum solemniam incipit, & perficit consecratus in die consecrationis suae valeat ordinis celebrare. Caeteri vero, qui inter Epistolam, & Evangelium consecrantur, quia consecrati concelebrant principaliter celebranti, ne dividatur mysterium unitatis, non debent tunc ordinem celebrare. Præterea cum non liceat Archiepiscopo sine pallio convocare Concilium, consecrare chrisma, dedicare basilicas, ordinare Clericos, & Episcopos consecrare: multum profecto præsumit, qui antequam impetret pallium, Clericos ordinare festinat, cum id non tanquam simplex Episcopus, sed tanquam Archiepiscopus facere videatur.

Iste vers. non summat, tum propter diversitatem lectionum, tum quia non facit ad titulum. Abb.

§. 2. Quod autem tabulam argenteam dicitur vendidisse: dummodo Ecclesiam Armachanam reddat indemnem, æquanimiter poteris præterire, cum id de Cleri, & populi processerit voluntate.

CAP. XXIX.

Electio per minorem partem Capituli facta, non tenet: nec per subsequentem consensum ratificari potest. hoc dicit, secundum communem intellectum.

Idem Toler. b (Episcopo & Sagonenf. c, & de Arden. Abbatib. (an. 1205. in Galliam.)

Auditis d, & intellectis meritis causæ de duabus electionibus celebratis in Ecclesia Bajocen. unam de e G. Archidiacon. & alteram de R. Subdiac. invenimus utramque contra formam canonicam attentatam. Cum enim inquisitis voluntatibus singulorum, Decanus cum paucioribus in ipsum R. & Cantor cum pluribus in dictum G. Archidiacon. convenissent, solo Cantore postmodum quemdam alium, videlicet magistrum R. de Algeidis f nominante: ad nostram fuit audientiam appellatum, ne Decanus, qui primam in electione vocem habebat, ad electionem procederet sine consensu totius Capituli, vel majoris, & sanioris partis ipsius. Ipse vero Decanus non habito consensu majoris partis Capituli, sed longe minoris, subito in electionem prorupit, appellans, ne quis contra ipsam aliquid attentaret: quamvis asseveret, quod electioni factæ plures alii consenserunt, cum tamen ex post facto nequiverit convalescere, quod ab initio non valebat: quoniam electio, quæ fuerat irrita ipso jure, per subsequentem consensum (maxime appellatione pendente) non poterat esse rata. Eis ergo ad propria recedentibus g, Cantor, & alii, qui remanserant in Capitulo, post illam electionem nondum cessatam, & appell. ad nos interpositam, a nominatione dicti Archidiacon. recedentes, de novo præfatum Subdiaconum eligere præsumperunt. Nos igitur electionem utramque duximus irritandam.

CAP. XXX.

Potestas data compromissariis ad eligendum Prælatum, re non integra revocari non potest: & definit res esse integra, postquam compromissarii ceperunt habere tractatum.

Idem h Grandissylvæ, & Belleperice Abbatibus. (an. 1205. in Galliam.)

In causis: (& infra. 1) Cum i Capitulum Tholosanens. Ecclesie ad tractandum de electione Episcopi convenissent, duos elegerunt, ut quinque de eodem Capitulo eligerent electores k, qui præfatis juramento de substituendi Pontificis electione tractarent, & a singulis de Capitulo statutum

a Veritatis, ut est in uno manu. Vaticanæ. b al. Dolon. al. Dolon. c Savigeno. al. Sanguineo. al. Sagocio. al. Sanigno. d Cap. 4. eod. tit. in 3. compil. e Innocent. ait ita fuisse in registro, unam de R. Archidiacon. & alteram de magistro R. Subdiac. f Algeidis. al. Allegiis. g In Cod. Barbatie, redeuntibus, scilicet ad domum propriam. h Idem Episcopo Convennarum, & Grandissylvæ, &c. alias, Episcopo & Grandissylvæ, Ord. Cister. &c. al. Cadurcens. i Cap. 15. eod. tit. in 3. comp. x Iste text. reputatur sing. per Pann. hoc in suo effectu.

est, & concessum, ut ille, quem illi concorditer, vel tres ex illis, eligerent, ab eis (si persona esset idonea) pro Episcopo sine contradictione aliqua a haberetur: (& infra. 2) Postmodum vero cum a prædictis duobus quinque electores electi fuissent, & ad tractandum de electione fecissent in partem, & non possent omnes in unam pariter concordare personam, tres ex eis convenerunt in Episcopum Convennarum, & deinde electionem, quam de postulando Episcopo fecerant, Capitulo publicaverunt: ac reliqui duo subsequenter, tertia die cum paucis de Capitulo, reliquis absentibus, elegerunt Archidiaconum Agennensem: (& infra. 3) Nuncii vero prædicti Archidiaconi econtrario responderunt, quod cum prædicti quinque electores seorsum de electione tractantes, inter se dissiderent, ita quod contentiosæ voces eorum a fratribus, qui remanserant in Capitulo, auditæ fuissent: Capitulum ipsos, propter huiusmodi contentiones, suspectos habentes, ad eos duos de Canonicis destinaverunt, per quos inhiuerunt eis ex parte nostra, ne ulterius in facto procederent: & ita potestatem eligendi, quam eis commiserant, revocarunt, mandantes eis, ut redirent ad Capitulum, & pariter cum aliis fratribus de electione tractarent: & huiusmodi revocationi duo ex ipsis electoribus adhibentes consensum, reliquis tribus in eadem, quodammodo, capitulum sunt reversi: sed alii tres usque ad fores Capituli subsecuti, ab eis postmodum discesserunt. Capitulum vero, cum tota die illa ipsorum præsentiam expectasset, subsequenti die campanam pulsari fecerunt (sicut moris est) ad Capitulum b congregandum: & prædictis tribus, cum paucis complicibus suis, sese contumaciter absentantibus, Prior cum majori, & saniori parte Capituli, elegit in Episcopum Archidiaconum supradictum: (& infra. 4)

Quia vero postulatio de Episcopo Convennarum, quæ præcesserat, facta erat pereos, in quos totum Capitulum eligendi transfulerat potestatem, propter quod unanimiter de consensu totius Capituli intelligitur esse facta, quam (cum res non esset integra, quia in tractatu jam processerant electores) Capitulum minime potuit revocare: electionem ipsius Archidiaconi decernimus irritandam. Quocirca mandamus, quatenus si personam ipsius Episcopi c utilem, & necessariam inveneritis ad regimen Ecclesie Tholosanæ, & idoneam, tam scientia literarum, quam suæ conversationis exemplo, ad hæreticorum perfidiam de Tholosana diocesi extirpandam d, quæ ibi per negligentiam Præsulum miserabiliter, & damnabiliter hæcenus pullulavit: transmissi ad Ecclesiam Tholosanam, propter urgentem necessitatem, & eorundem e utilitatem, ei licentiam tribuatis.

[1 Quæ ad Ap. sed. & infra. Nimirum cum in Ecclesia Tholosana vacante pastore duo per disensionem Capituli sui, videlicet ven. fl. N. Episc. Convennarum, & dil. fl. R. Archid. Agen. nominati fuissent, dil. F. A. Canonicus S. Licerii, B. Archidiaconus, & R. Canonicus Ecclesie S. Stephani Tholosanen. pro parte dicti Episcopi: pro parte vero altera d. f. magister P. de Roma, & A. socius ejus ad nostram præsentiam accesserunt, quibus ven. f. n. Alban. Episcopus, & dil. f. in rit. S. Marcelli Presbyterum Cardinalem deputavimus auditores. Coram quibus proposuerunt nuncii prædicti Episcopi, quod]

[2 Statutum etiam fuit expresse, quod si quinque electores in unam personam convenire non possent, tribus ex eis concordantibus, reliqui duo illorum sequi tenerentur assensum, & electionem eorum ratam habere.]

[3 Adjecerunt insuper prædicti, & alii nuncii Episcopi memorati,

a Qualiter, in antiquis. b l. fin. C. de præd. dec. lib. 10. c Vox, Episcopi, deest in nonnullis antiquis. d Præcipua Episcoporum cura in extirpandis hæreticis versari debet, nam eis hoc incumbit jure divino. Albertin. tract. de agn. assert. q. 11. circa finem, pulchre Concilium Tholosanum, c. 2. e al. evidentem.

morati, quod a dil. F. J. et. S. Prisco Presbytero Card. Ap. sed. Leg. fuit ex parte illa specialis nunciatus destinatus, & quoniam Episcopus ipse postulandus erat a nobis, & legatus nullam concedendi, vel transferendi eum potestatem habebat, cum huiusmodi dispensatio sedi duntaxat Ap. reservetur, ne quid contra fieret, ad nostram audientiam appellavit.

[4 Exhibuerunt etiam ejusdem Archidiaconi nuncii literas prædicti legati, quas nobis super hoc destinavit. Cum autem prædicti auditores præmissa nobis, & fratribus nostris fideliter retulissent, nos memoratum legatum piam intentionem in hoc facto habuisse pro certo credentes, ex ipso tamen tenore literarum suarum intelleximus eum circumventum fuisse, & per subreptionem tacita veritate perpendimus elicitum & extortum, quicquid ab eo fuerit obtentum, cum in ipsis literis suis non expresserit formam postulationis.]

CAP. XXXI.

De consuetudine potestatis Canonicorum electio ad solum Capitulum pertinere. hoc dicit, & solet quotidie allegari.

Idem Episcopo Florentino. (an. 1206.)

Cum Ecclesia a Vulterana debito Canonicorum obsequio longo fuisset tempore destituta, Vulteranus Episcopus, volens Ministrorum defectum in eadem Ecclesia restaurare, Canonicos quosdam elegit, & instituit in eadem, quos Canonici recipere noluerunt, asserentes, quod talis electio fuerat in eorum præjudicium attentata: [& infra. 1] Mandamus, quatenus super primo articulo petitionis Episcopi, in quo postulavit a te, ut Canonicos ab injuria, quam ei super electione Canonicorum Vulteranens. Ecclesie inferunt, prohiberes, ab impetitione ipsius b dictos Canonicos absolvere non postonas: quia non videtur injuriam facere, qui utitur jure suo, cum per testes longe melius sit probatum, quod Canonici supradicti hoc jure usi fuerint, ante quam Episcopus memoratus. In secundo quoque articulo, quo idem petebat Episcopus, ut dicti Canonici Episcopum ipsum jure electionis uti libere paterentur, absolvere studeas Canonicos sæpeditos, maxime si sit notorium, quod in Tuscia generalis consuetudo servetur, ut in cathedralibus Ecclesiis solum Capitulum, irrequisito Episcopo, eligendi Canonicos habeat facultatem.

[1 Cumque super hoc suam ad nos idem Episcopus querimoniam destinasset, causam ipsam tibi commissimus sine canonico terminandam, &c.]

CAP. XXXII.

Compromittentes tenentur recipere electum a compromissariis, si sit dignus: nisi contra formam compromissi eum appareat electum.

Idem Abbati sancti Victoris c, & Decano Parisiensis, & Magistro R. Decortonenf. Canonico Morinens. d (an. 1206. Roma in Galliam.)

Cum dilectus filius Archidiaconus Morinensis nobis intimasset: [& infra.] Ecclesia Morinensis Episcopi solatio destituta, Canonici ejusdem de pastoris substitutione tractantes, in tres Canonicos Morinenses potestatem eligendi Episcopum unanimiter contulerunt: promittentes, ut illum reciperent in pastorem, quem de gremio ipsius Ecclesie ducerent eligendum, qui examinatis voluntatibus singulorum, Archidiaconum ejusdem Ecclesie in Episcopum elegerunt. Metropolitanus quoque tam electionem, & electi personam examinans, quam etiam super ipsius ætate (de cujus defectu fuerat ab aliquibus dubitatum) inquirens sollicitè veritatem, per sententiam declarando electum ipsum minime sustinere in ætate defectum, electionem factam de ipso solenniter confirmavit: [& infra. 1] Verum B. qui contra electum venerat memoratum, proposuit ex adverso, quod cum supra

a c. 16. eod. tit. in 3. compil. b al. ipsius Episcopi. c al. Mag. R. de Torro Can. Morin. d al. Noviomens. al. Parisiens. Vide Gent. 12, 1438. c. 17. Vincent. 39, 32.

dictis tribus sub hac forma fuerat eligendi concessa potestas, ut Capitulum eum recipere teneretur, quam illi tres ab omnibus, vel majori & saniori parte de gremio ipsius Ecclesie nominatum eligerent in pastorem: electores ipsi terminos potestatis sibi tradite non servantes, prædictum Archidiaconum eligere præsumperunt, quem pauci de Capitulo nominarunt: unde Canonici Morinen. postmodum admirantes, qualiter Archid. electus fuerit memoratus, cum plures essent in eadem Ecclesia digniores, ceperunt fere omnes publice profiteri, quod nullatenus Archidiaconum nominarunt: & reputantes se in hac parte delusos, quod super hoc factum fuerat, nostro curaverunt Apostolatu referare: [& infra. 2] Nos vero attententes, quia res perniciose esset exemplo, si per surreptionis astutiam quis ascenderet ad apicem dignitatis: ita duximus providendum, ut præfatis a contradictoribus juramento, quod ipsi malitiose contra præfatum electum non moveant quæstionem huiusmodi, prædicti tres electores juramenti vinculo adstringantur dicere veritatem, quot ex canonicis examinationis tempore in præfatum Archidiaconum convenerunt. Et si tres simul, aut duo saltem ex ipsis jurati dixerint majorem Canonicorum partem in ipsum Archidiaconum convenisse, vos contradictoribus silentium imponatis, cum contra hoc eorum esset probatio insufficientis, eo quod singuli essent in suis testimoniis a singulares. Si vero per eorum depositiones constiterit, sæpeditum Archidiaconum extitisse a paucioribus nominatum, tunc si fuerit sufficienter ostensum, quod illum de gremio Ecclesie secundum formam sibi traditam debeant eligere, in quem omnes, vel major, aut sanior pars Capituli conveniret, vos electionem ipsius Archidiaconi omnino cassetis: alioquin, quod de ipso factum est, ratum habentes, contradictores ab ejus impetitione per censuram Ecclesiasticam compescatis, præfatum B. præbenda Morinen. Ecclesie spoliantes, qui se ad hanc pœnam (si forsitan in probatione deficeret) obligavit b. Non obstante, quod super ætatis defectum objectum est contra illum, cum idem Canonicus huic objectioni non multum insisterit, & super hoc a Metropolitanano fuerit judicatum, cujus sententia in rem transit iudicium, cujus sententia in rem transit iudicatum, cum infra quædam non fuerit legitima provocacione suspensa.

[1 Cum postea regalibus receptis a Rege ad petitionem ipsius Capituli a Ven. f. n. Episcopo Arcebaten. de mandato Metropolitanani prædicti fuit in Presbyterum ordinatus: & aliquandiu nullo contradicente liberam, & pacificam tam in temporalibus, quam in spiritualibus administrationem obtinuit in Ecclesia Morinens. Unde procuratores ipsius a nobis humiliter petierunt, ut his, qui post hæc omnia invidie stimulis agitati, contra propriam factum temere veniendo, adversus electum ipsum materiam discordie suscitare præsumunt, silentium imponentes, & memoratam electionem tam concorditer celebratam, & confirmatam solenniter approbantes, eisdem faceremus munus consecrationis electo impendi, multorum super hoc non solum Abbatum, & Capellanorum civitatis, & diocel. Morinens. sed etiam aliorum proborum literis nobis presentatis, qui super præmissis omnibus testimonium perhibentes electum ipsum de literatura, discretione ac honestate reddiderunt multipliciter apud nos commendatum. Quinimo & electorum ipsorum super hoc nobis literas retulerunt, quibus erat de verbo ad verbum, sicut iidem asserunt electores, literarum illarum tenor insertus, quæ de potestate ipsis tradita iuxta præmissam formam confecta in Capitulo fuerant, & sigillo Capituli sigillatæ.]

[2 Vel transmittere, qui coram nobis sollicitè postulavit, ut eadem electione cassata, faceremus ipsi Ecclesia de persona idonea canonice provideri, cum fere omnes Canonici Morinens. sicur

a De testium singularitate multiplici vide Gravettam tract. de antiq. temp. p. 4. Add. B. Th. 2. 2. q. 70. art. 2. b Ad idem est textus in l. stipulatio ista. S. alterius, cum nota. ff. de verb. obl.

sicut asseruit, sint parati præstito juramento firmare, quod præfatum Archiepiscopum nunquam in Episcopum nominarent, & legitimum posse ostendi, quod juxta formam præmissam prædictis tribus collata fuerit eligendi auctoritas, ut videlicet de gremio ipsius Ecclesie eligerent eum, in quem omnes, vel major & sanior pars Capituli consentiret, asserente eodem B. se nihilominus probaturum, quod sæpe dictus electus pateretur in etate defectum.]

C A P. XXXIII.

Si ex septem compromissariis tres eligunt quartum, & ille consentit, & est idoneus, confirmabitur electio.

Idem Episcopo Bajacensi. (an. 1208. Roma in Gall.)

Cum a in jure peritus existas. [& infra. 1] Primus b tuæ consulationis articulus continebat, quod cujusdam Ecclesie Decano defuncto, ejusdem loci Capitulum sub hac forma in 7. ex ipsis Canonis compromisit, ut illum, quem ex se c, vel aliis de gremio ipsius Ecclesie omnes pariter, vel major eorum pars nominaret, idem Capitulum reciperet in Decanum. Unde cum unus ex illis septem a tribus ipsorum, & alius, qui non erat de numero eorumdem, a tribus aliis in Decanum fuerint nominati, requisisti, uter eorum assumi debeat in Decanum. Super quo taliter respondemus, quod is, qui de numero septem a tribus eorum dignoscitur nominatus, juxta compromissi tenorem debet in Decanum d assumi, dummodo electioni de se factæ consentiat, & aliquod canonicum non obstitat.

[1 Et copiam habeas peritorum, non possumus non mirari, quod super quibusdam juris articulis nos consulere voluisti, qui nihil, aut modicum dubitationis continere noscuntur.]

C A P. XXXIV.

Electio Imperatoris spectat ad Principes Germanos, tres Prælatos, & quatuor Laicos: Electio facta per eorum majorem partem, ceteris non contemptis, tenet. Et ad Papam pertinet electum examinare, approbare, & inungere, consecrare, & coronare, si est dignus: vel rejicere, si est indignus, ut quia sacrilegus, excommunicatus, tyrannus, fatuus & hereticus, paganus, perjurus, vel Ecclesia persecutor. Et Electoribus nolentibus eligere, Papa supplet. Et data paritate vocum eligentium, nec accedente majori concordia Papa potest gratificari cui vult. h. d. notanter iste textus.

Idem Duci Caringie. e (an. 1208. Roma in German.)

Venerabilem: [& infra. 1] Inter cætera vero quidam Principes hac præcipue objectione sunt usi, dicentes, quod Apostolicæ sedis Legatus aut electoris gessit, aut cognitoris personam. Si electoris, in messem alienam miserat falcem suam, & electioni se ingerens, Principum derogaverat dignitati. Si cognitoris, absente altera partium videtur perperam processisse, cum citata non fuerit, & ideo non debuit contumax judicari: g [& infra. 2] Verum illis Principibus jus, & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus (ut debemus,) ad quos de jure, ac antiqua consuetudine noscitur pertinere, præsertim cum ad eos jus & potestas hujusmodi ab Apostolica sede pervenerit, quæ Romanum Imperium in personam magnifici Caroli a Græcis transfudit in Germanos. Sed & Principes recognoscere debent, & utique recognoscunt, sicut iidem in nostra recognovere præsentia, quod jus & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, ad nos spectat, qui eum inungimus, consecramus, & coronamus. Est enim regulariter & generaliter observatum,

a Cap. 18. eod. tit. in 3. compil. b al. Primus siquidem. c Vide l. plane. cum gloss. in verb. potest. ff. quod cuiusq. un. d Hunc text. dicunt singul. Joan. Andr. in Reg. in toto. de reg. jur. in 6. & Pam. hic. quod electus consentiendo electioni de se factæ a media parte eligentium, auget numerum, & electionem perficit. Adde Paul. Castr. consil. 230. l. 2. e al. Zerangie, seu Zaran-gie, al. Laringie. al. Sarangie. al. Carimbie. f Cap. 19. eod. tit. in 3. compil. g Vide l. properandum. §. Sin autem. C. de jud. & l. consentaneum, per Bart. C. quomodo, & quando Jud.

ut ad eum examinatio personæ pertineat, ad quem impositio manus spectat. Nunquid enim si Principes non solum in discordia, sed etiam in concordia sacrilegum quemcumque, vel excommunicatum in Regem, tyrannum, vel fatuum, hæreticum eligerent, aut paganus, nos inungere, consecrare, ac coronare hominem hujusmodi deberemus? absit omnino. Objeat omni ergo Principum respondentes, asserimus, quod Legatus noster approbando Regem a, & reprobando Ducem, nec electoris gessit personam, utpote qui nec fecit aliquem eligi, nec elegit: nec cognitoris, cum neutrius electionem, quoad factum eligentium confirmandam duxerit, aut etiam infirmendam. Exercuit autem denunciatoris officium, quia personam Ducis ejusdem indignam, & personam Regis denunciavit idoneam, quoad imperium obtinendum, non tam propter studia eligentium, quam propter merita electorum: quamvis plures ex illis, qui eligendi Regem in Imperatorem promovendum de jure, ac de consuetudine b obtinent potestatem, consensisse perhibeantur in ipsum Regem, & ex eo quod fautores Ducis, absentibus aliis, & contemptis, ipsum eligere præsumperunt, pateat eos perperam processisse, cum electioni plus contemptus unius, quam contradictio multorum obstitat: [& infra. 3] Nos utique c non Ducem, sed reliquum reputamus, & nominamus Regem, justitia exigente: [& infra. 4] Quod autem cum in electione vota Principum dividuntur, post admonitionem, & expectationem alteri partium favere possumus, maxime postquam a nobis unctio, consecratio, & coronatio postulantur: jure patet pariter, & exemplo. Nunquid enim si Principes admoniti & expectati vel non potuerunt, vel noluerunt in unum propositum d convenire, sedes Apostolica advogato, & defensore carebit: eorumque culpa ipsi redundabit in penam? Sciunt autem Principes, quod cum Lotharius, & Conradus in discordia fuissent electi, Roman. Pontif. Lotharium coronavit, & imperium obtinuit coronatus, eodem Corrado tunc demum ad eum gratiam redeunte. Eos igitur duximus commonendos, ut a præfato Duce, justo quidem a nobis iudicio reprobo, recedant, & præfato Regi non abnuant adherere: nisi e tunc demum contra personam, vel factum, legitimum quid ab eis obiectum fuerit, & offensum: [& infra.] Sunt enim notoria impedimenta Ducis, scilicet excommunicatio publica, perjurium manifestum, & persecutio divulgata, quam progenitores ejus, & ipse præsumperunt in Apostolicam sedem f, & alias Ecclesias exercere. Fuit quoque a prædec. nostro excommunicationis vinculo innodatus, quod postmodum recognovit, dum per nuncium suum absolutionis beneficium postulavit: unde patet, quod ipse fuit excommunicatus electus: [& infra. 5] Idem etiam contra proprium jamentum, super quo nec consilium a sed Apost. requisivit, ambitionis vitio regno sibi usurpare præsumpsit, cum super illo juramento prius Romana Ecclesia consuli debuisset. Nec valet ad plenam excusationem ipsius, si juramentum illud dicatur illicitum, cum nihilominus super eo nos prius consulere debuisset, quam contra ipsum propria temeritate venire: præsertim illo exemplo, quod cum Gabonitæ g a filiis Israel per fraudem surripuerint juramentum, ipsi tamen cognita fraude contra illud venire temere noluerunt. Utrum vero dictum juramentum sit licitum, vel illicitum, & ideo servandum, an non servandum extiterit, nemo sane mentis ignorat ad nostrum iudicium pertinere; [& infra.

a Intelligit Ottonem Regem. b in C. Barbati ita: ac consuetudine antiqua obtinent, &c. c In C. Barb. ita: Nos itaque non Philippum Ducem, sed ipsum O. reputamus, &c. d In aliquot vetustis legitur, præpositum. al. ita: vel non potuerunt, vel noluerunt convenire: sed qualitercumque legas, idem manet sensus. e In quibusdam exemplaribus: Nisi tunc demum, cura contra personam, &c. f al. deest vox, sedem. g Josue. 9.

infra. 6] Insuper si prædictus Dux imperium obtineret, libertas Principum in electione periret, & imperium obtinendi de cætero cæteris fiducia tolleretur. Nam si prout olim frater dicti Ducis patri eorum, sic Dux ipse fratri suo succederet, videretur imperium non ex electione, sed ex successione deberi: & in præjudicium Principum redundaret, si non nisi de domo a Ducis prædicti videretur aliquis ad imperium assumendus. [& infra. 7] Nobilitatem ergo tuam monentes per Apostolica scripta mandamus, quatenus a præfato Duce recedas omnino, non obstante juramento, si quod ei ratione regni fecisti, cum (eo quantum ad obtinendum imperium reprobo) juramentum hujusmodi non debeat observari.

[1 Fratrem nostrum Salesburgens. Archiepiscopum, & dilectum filium Abbatem de Salen. & nobilem virum Marchionem Orientalem, quorundam Principum nuncios ad sed. Ap. destinatos benigne recepimus, & eis benevolam duximus audientiam indulgentiam. Literas quidem, quas per eos quidam nobis Principes destinaverunt, diligenter perlegi fecimus, & quæ in eis continebantur, notavimus universa.]

[2 Verum nos, qui secundum Apostolicæ servitutis officium sumus singulis in iustitia debitores, sicut iustitiam nostram volumus ab aliis usurvari, sic jus Principum volumus nobis vindicare.]

[3 Unde privilegium meruerunt amittere, qui permitti sibi abusi sunt potestate. Videri non immerito potest, quod injuria hujusmodi non obstante, ceteri uti poterant iure suo. Et quoniam Dux prædictus nec ubi debuit, nec a quo debuit, coronam, & unctorem accepit, memoratus vero Rex & ubi debuit, videlicet Aquisgrani, & a quo debuit, sc. a ven. f. n. Colonien. Archiepiscopo utrumque recepit.]

[4 In reproboatione vero præfati Philippi Ducis Sueviæ, propter manifesta impedimenta personæ, non accusatione, sed condemnatione potius fuit opus, quia non accusatione, sed condemnatione indigent manifesta.]

[5 Et videtur non immerito, quod adhuc sit ex eadem causa excommunicatus sententia innodatus, cum prædictus Episcopus eum sua auctoritate non posset absolvere, auct. vero nostræ delegationis, nec posset plus, nec aliter liceret hoc ipsi, quam quod ei fuerat ab Apostolica sede concessum: ex eo etiam excommunicationis sententiæ subjacere creditur manifeste: quod cum perfidus Morenaldus, (al. Marcoalus,) Dei, & Ecclesie inimicus cum universis fautoribus, tam Teutonicis, quam Latinis excommunicationis vulgare vinculis suæ iniquitatis meritis sit strictus, sicut etiam illi per literas nostras directas per P. judicem Placentinum ipsius Philippi nuncium intimasse meminimus, quas ad ipsius Philippi audientiam credimus pervenisse; ipse nihilominus, quamvis id non tantum ex relatione ipsius iudicis, sed etiam per publicam famam ad notitiam ejus devenerit, eidem excommunicato non solum communicat, sed eum in malitia sua fovet, & per literas suas exercuit, vel exacuit furorem ipsius, ut chariss. in Christo filium nostrum F. Sicilia Regem illustrem nepotem suum, quem jam privavit hereditate paterna, adhuc prius possessione materna.]

[6 Quod autem Philippus de genere persecutorum existat, Principes non credimus dubitare, cum Henricus, qui primus imperium de genere ipsius hoc accepit, bon. mem. Paschalem Pp. p. nostrum cum Episcop. & Card. & multis nobilibus Romanorum præsumpsit captivare. Fredericus autem pater ipsius Philippi contra fel. recordationis Alexandrum Papam p. n. longo tempore solissima fovit. Henricus frater ipsius Philippi, qualiter se habuit circa interfectores sanctæ memoriæ A. Leodien. (Longon.) Episcopi, quem ipse prius coegerat exulare, ac Conradum, qui hostensem Episcopum sperat, satis nostis. Quin etiam qualiter Ven. F. n. Auximian. Episcopum alapis cædi fecerit, & pilos de barba ejus avelli, & tractari eum in pluribus inhoneste: qualiter & quosdam familiares Ecclesie Rom. naso fecerit mutilari: qualiter quoque prædictum Salernitanum Archiepiscopum captivari,

a Ducem Sueviæ.

& quosdam viros Ecclesiasticos flammis torreret fecerit, quosdam vero viros in mare submergi, ad tuam, & aliorum Principum credimus audientiam pervenisse.]

[7 Cum ergo nos electi a proposito nostro nulla penitus occasione possimus, sed in eo potius firmissime persistamus, & tu nobis sepe per literas tuas duxeris suggerendum, ut eidem Duci nullatenus faveremus.]

C A P. XXXV.

Absentes ad electionem de provincia sunt vocandi: & confirmatur electio majoris, & sanioris partis.

Idem Innocent. III. (an. 1208. Romæ.)

Coram dilecto filio tituli sanctæ a Pudentianæ b Presbytero Cardinali: [& infra.] Si vero utriusque partis fuerit cassata electio, vos (fratibus omnibus, qui fuerint in provincia, convocatis) quæ majori, & saniori parti eorum super prædictis videritis complacere, per censuram Ecclesiasticam faciatis firmiter observari.

C A P. XXXVI.

Cassatur electio partis majoris facta, contempta minori parte, etiam si est unus solus: non tamen jus eligendi devolvitur ad minorem. h. d. secundum intellectum communem.

Idem Parmensi Episcopo, & ejus conjugibus.

Bonæ memoriæ c S. Cremon. Episcopo in extremis agente, cum de convalescentia ipsius desperaretur, Cremon. Capitulum H. Canonicum suum Regii disciplinis scholasticis insistentem, ad certum terminum in vigilia Pentecostes præfuturi electione Pontificis citari fecerunt: [& infra. 1] Constituto autem dicto d H. pro sua electione, & dilecto filio nostro I. pro electione Archipresbyteri coram nobis: electionem ab ipso H. post electionem Archipresbyteri non cassatam, licet de viro multæ literaturæ, honestæ vitæ, & claræ famæ, non tamen sine multa temeritate præsumptam, cum de priori e nostrum deberet expectare judicium, antequam procederet ad secundam, duximus irritandam, in penam interdicentes eidem contradictionis vocem f, in primo consensu Capitulo permanente.

Electio autem Archipresbyteri (quamvis laudabile testimonium perhibeatur de ipso) iustitia exigente cassavimus: tum quia corpore dicti Episcopi nondum tradito sepulturæ, habuerunt de ipsa electione tractatum contra canonicas sanctiones: tum quia inventus est H. fuisse contemptus, licet unus solus extiterit, cum plus in talibus consueverit contemptus unius obesse, quam multorum contradictio in præsentia. Nec prædicta debet dici citatio valuisse, quia cum Episcopi mortem prævenerint, temeraria nimis extitit: & ideo non potuit g arceri citatum.

[1 Verum secunda feria post Pentecosten dicto Episcopo viam universæ carnis ingresso, Capitulum, antequam corpus illius esset sepultura traditum, absente Canonico memorato in quatuor de ipso Capitulo, & tres de Clevo civitatis potestatem eligendi Pontificem contulerunt, expresso hoc scilicet, ut minor pars illorum VII. sequeretur in electione majorem. Habito itaque post mortem, sed ante sepulturam tamen ipsius Episcopi, de futuri pastoris electione tractatu, cum vota illorum dividerentur in partes, quatuor in Archipresbyterum, duobus in Archid. uno in alium consentientibus: tandem illo sepulto minoris partis arbitrio ad iudicium accedente majoris, eundem Archipresbyterum concorditer elegerunt. Cui electioni Archid. cum Capitulo, & Clevo civitatis nullo contradicente consensit. Verum adveniens postmodum Hug. & asserens se fuisse contemp-

a Cap. 2. eod. tit. in 4. compil. b Perperam legitur Prudentiane, cum nullus unquam fuerit talis titulus. c Cap. 2. eod. tit. in 4. compil. d In manu. ita: dilecto filio H. pro sua, & dilecto filio N. pro electione, &c. e al. cum de priori electione. f Vult Pontifex Archipresbyteri electionem nunc confirmare, quasi ex novo Capituli consensu, si adhuc consentiat. g al. archid.

tempum, ac propter hoc electionem huiusmodi nullius fuisse momenti, quasi jus eligendi devolutum fuisset ad ipsum, pro se, prout potuit, Archidiaconum memoratum elegit.]

C A P. XXXVII.

Non Monachus in Prælatum regularem eligi non potest.

Idem Innoc. III. (an. 1208. Roma in Galliam.)

Cum a ad nostram notitiam pervenisset, quod H. qui se pro Abbate Lexoviensi b gerebat, non fuit ante Monachus quam electus: nos attendentes, quod contra regulares traditiones illud fuerat attentatum, cum nullam spem, vel promissionem habens, ut Abbas fiat, debeat monachari, electionem de ipso factam curavimus irritare.

C A P. XXXVIII.

In Abbatem eligi non potest, nisi instructus in regula monachali.

Idem Magistro C. Presbytero Cardinali sedis Apostolicæ Legato. (Roma in Siciliam.)

Officii tui: d [& infra. 1] Sane nobis tuis literis intimasti, quod cum monasterium quoddam positum in medio nationis perversæ, pastore careret: Monachi de electione Abbatis tractantes, cum non possent sui ordinis idoneam invenire personam, in quendam virum nobilem oculos direxerunt, per quem poterant melius defensari: & patrem adierunt ipsius, humiliter postulantes, quod filium suum induceret, ut habitum susciperet monachalem, nullam patri de ipsius promotione fiduciam tribuentes: & pater ad hoc induxit filium providum, & discretum, qui effectus monachus, fuit e in Abbatem electus: cujus electio extitit per rectorem Messanensem Apostolicæ sedis Legatum, qui omnibus prædictis interfuit, confirmata. Cum autem idem sit paratus purgare se, quod nulla fuit ad hoc ambitione inductus, postulas edoceri, utrum dictus Legatus electionem confirmare f, vel dispensare potuit, vel quod factum est, stare possit, & utrum electione cassata iterum valeat eligi in Abbatem. Nos autem consultationi tuæ taliter respondemus, quod cum ex his, quæ incontinenti subsæcuta sunt, ostendatur, quod talis taliter non possit eligi in Abbatem, maxime pro eo, quod antequam esset discipulus, voluit esse magister, electionem illam irritam esse decrevimus g, & inanem. Verum postquam fuerit in regula competenter instructus (si urgens necessitas, & evidens utilitas ipsius monasterii postulaverit) purgatione recepta, poterit in Abbatem assumi, ne monasterium opprimatur incursibus malignorum.

[1 Persequeris laudabilem actionem, cum super illis, de quibus dubitas, per nos postulas edoceri.]

C A P. XXXIX.

Electio alias canonice confirmatur, licet quidam eligentium essent minori excommunicatione ligati.

Idem [an. 1210. Roma.]

Illam quotidianam h instantiam: [& infra.] Quia pro certo didicimus electionem canonicam extitisse, ipsam auctoritate Apostolica duximus confirmandam: suppletentes de plenitudine potestatis, si quis in ea i ex eo fuisset defectus, quod quidam interfuerunt electioni ejusdem, qui ex sola participatione in simplicis excommunicationis laqueum inciderunt.

C A P. XL.

Si postulatio cum electione concurrat, & numerus postulantium est duplo major, & postulatus est idoneus, postulatio admittitur, rejecta electione. Si vero indignus, & hoc major pars postulantium ignoraverit, postulatio, & electio reprobantur. Si vero sciebant, & electus est idoneus, confirmatur electio: & idem, si numerus postulantium non est duplo major. hoc dicit, intelligendo secundum quod continet Jus commune.

Idem Magistro Maximo Notario nostro. [an. 1212. Signia Constantinopolim.]

Scriptum a est in Apocal. Joan. quod in medio, & incircuito sedis erant quatuor animalia: [& infra.] Sane ad hanc Ecclesiam, scilicet Constantinopolitanam, duo animalia sunt vocata, utinam plena oculis, & alas habentia senas, videlicet b Eradiensis Archiepiscopus, & Plebanus sancti Pauli de Veneriis, sicut per procuratores tam postulantium Archiepiscopum, quam eligentium Plebanum fuit propositum coram nobis: [& infra.]

Verum quia de his, quæ per assertionem partium in iudicium deducta fuerant, nobis non potuit fieri plena fides, quamvis super his, quæ de numero dicta sunt postulantium, per quoddam instrumentum publicum, necnon per confessionem procuratoris adversæ partis in iudicio factam, sed postea revocata, pars altera assereret suam intentionem esse fundatam, causam discretionis tuæ duximus committendam. Per Apostolica scripta mandantes, quatenus super his, & aliis inquiras diligentissime veritatem, de meritis electi, & postulati apud Venerias, ubi nati fuerunt, & diutius conversati. De studiis autem eligentium, & postulantium, & omnibus generaliter, quæ causam possunt instruere apud Constantinopolim, ubi huiusmodi postulatio, & electio celebrata fuerunt. Et si partes consenserint, procedas hoc modo: ut si consiterit de mutuo convenisse consensu, quod ad electionem Patriarchæ septem admitterentur Præpositi, sive per seiplos, sive per alios, & duo alii ex parte universitatis pro cæteris conventualium Ecclesiarum Prælati, totque tunc temporis conventuales Ecclesias habuisse Prælatos, quod cum septem Præpositis, & novem Canonicis, quos quidem Canonicos constat in postulatione præfati Archiepiscopi convenisse, duplo majorem faceret numerum, quam sexdecim electores Plebani: tu vice nostra postulationem admittas, nisi probatum fuerit postulato aliquid obviare de canonicis institutis e, quod promotionem ipsius debeat impedire: (ac Plebani electione cassata) ipsum Archiepiscopum absolvas a vinculo, quo Eradiens. Ecclesiæ tenetur, concedendo ipsum Constantinopolitanam Ecclesiæ in pastorem. Quod si ad faciendum duplo majorem numerum simul omnes prædicti minime d sufficerent, sive dignus, sive indignus fuerit postulatus, tu (postulatione repulsa) electionem Plebani auctoritate nostra confirmes, dummodo nihil obstat eidem, quod ipsum tanto præfatu reddat indignum.

Si vero numerus postulantium inventus fuerit duplo major, quemadmodum prædictum est, & persona postulata reperta fuerit indigna, tu tam postulationem, quam electionem non differas reprobare: nisi forsitan omnes, aut major pars postulantium, præsumptione damnabili, postulaverint scienter indignum e, ut hæc vice merito debeant eligendi seu postulandi ipsestare privari. Et hoc quoque casu electionem confirmes, si eam de persona idonea consiterit celebratam.

C A P. XLI.

Si illi, ad quos spectat electio, negligunt eligere Prælatum cathedralis, vel regularis Ecclesiæ infra tres menses, proximus superior Ecclesiæ ordinabit: quod si infra tres alios menses non fecerit, canonice punietur.

Idem in Concilio generali. f (an. 1215. Roma.)

Ne

a Cap. 6. eod. tit. in 4. compil. Apocal. 4. b Eradiensis. Glyc. 346. Gregor. 77. l. 6. Nicophorus. c quæ habes inf. eod. tit. c. nihil est. d suffecerint. e vide l. 1. c. postulasti. ff. de postulatio. f Lateranensis sub Innocentio III. c. 23.

NE pro defectu a pastoris gregem dominicum lupus rapax invadat, aut in facultatibus suis Ecclesiæ viduata grave dispendium patiat; volentes in hoc etiam occurrere periculis animarum, & Ecclesiarum indemnitatibus providere: statuimus, ut ultra tres menses cathedralis, vel regularis Ecclesiæ Prælati non vacet. Intra quos (iusto impedimento cessante) si electio celebrata non fuerit, qui eligere debeant, eligendi potestate careant ea vice. Ac ipsa eligendi potestas ad eum, qui proximo præesse dignoscitur, devolvatur. Is vero, ad quem fuerit devoluta potestas, Deum præ oculis habens, non differat ultra tres menses cum consilio Capituli sui, & aliorum virorum prudentium, viduatam b Ecclesiæ de persona idonea ipsius quidem Ecclesiæ, vel alterius, si digna non reperitur in illa, canonice ordinare, si canonicam voluerit effugere ultionem.

C A P. XLII.

Per aliquam de tribus formis hic contentis, scilicet Scrutinii, Compromissi, & Inspirationis, procedi debet ad electionem in Ecclesiis cathedralibus: aliter electio celebrata non valet: & contra facientes privandi sunt ea vice potestate eligendi. h. d. usque ad §. illud.

Idem Innoc. III. in eodem. e (an. 1215. Roma.)

Quia d propter diversas electionum formas, quas quidam invenire conantur, & multa impedimenta proveniunt, & magna pericula imminet Ecclesiis viduatis: statuimus, ut cum electio fuerit celebranda, presentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commode interesse, assumantur tres de collegio fide digni, qui secrete, & sigillatim vota e cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent in communi: nullo prius appellationis obstaculo interjecto: ut is collatione habita feligatur, in quem omnes, vel major, & g sanior pars Capituli consenserit. Vel saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium Ecclesiæ viduatae provideant de pastore. Aliter electio facta non valet: nisi forte communiter esset ab omnibus, quasi per inspirationem b absque vitio celebrata. Qui vero contra præscriptas formas eligere attentaverint, eligendi ea vice potestate priventur.

Interdicit procuratorem in electionis negotio constitui, nisi concurrant hic contenta usque ad §. Electiones. Abbas Siculus.

§. 1. Illud autem penitus interdiciamus, ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi sit absens in eo loco, de quo debeat advocari, iustoque impedimento detentus venire non possit: super quo, si opus fuerit, fidem faciat juramento: & tunc si voluerit, uni committat de ipso collegio vicem suam.

Præcipit electiones solemniter publicari, & clandestinas reprobari. h. d. usque ad finem. Abbas Siculus.

§. 2. Electiones quoque clandestinas reprobamus, statuentes, ut quam cito electio fuerit celebrata, solemniter publicetur.

C A P. XLIII.

Consentiens electioni de se factæ per abusum potestatis secularis, efficitur ineligibleis ad dignitatem, & electio est nulla. Eligentes autem a beneficiis per triennium suspenduntur, & tunc sunt privati potestate eligendi.

Idem in eodem. i (an. 1215. Roma.)

Quisquis electioni x de se factæ per secularis potestatis abusum consentire præsumperit, contra canonicam libertatem, & electionis commode careat, & ineligibleis

a Cap. 8. eod. tit. in 4. compil. vide Alphensum Castrum, l. 3. cap. 2. de justa heret. puni. b Vide l. qui cætu. cum gloss. ff. de vi publ. & in l. malum. §. vidua. ff. de verb. sign. c Conc. Later. sub Innoc. III. c. 24. d Cap. 9. eod. tit. in 4. Compil. e Singularium voces. f adhibita. g vel. h in Cod. Barb. ita: inspirationem S. Spiritus absque, & c. i sub Innoc. III. cap. 25. x Cap. 10. eod. tit. in 4. Compil. Vid. epist. Innoc. p. 10. 17. 38. Masson. Philipp. 272. 255.

Tom II.

fiat, nec absque dispensatione ad aliquam valeat a eligi dignitatem. Qui vero electionem huiusmodi, quam ipso iure irritam esse censemus, præsumperint celebrare, ab officiis, & beneficiis penitus suspendantur per triennium, eligendi tunc potestate privati.

C A P. XLIV.

Si prælati per negligentiam confirmaverint indignum electum ad regimen animarum, perdit potestatem confirmandi primum successorem, & a perceptione proprii beneficii suspenditur, & promeretur deicitur. Si vero per malitiam hoc fecerit, gravius puniatur. Electi vero debent adire Papam, & petere confirmationem. Et si sint electi in concordia, & valde remoti, videlicet ultra Italiam constituti, interim administrant, ita tamen, quod nil alienent: benedicuntur autem, & consecrantur, prout consueverunt.

Idem in eodem b (an. 1215.)

Nihil est, c quod Ecclesiæ Dei magis officiat, quam quod indigni assumantur Prælati ad regimen animarum. Volentes igitur huic morbo adhibere necessarium medelam, irrefragabili constitutione sancimus, quatenus cum quisquam ad regimen animarum fuerit electus, is, ad quem pertinet ipsius confirmatio, diligenter examinet & electionis processum, & personam electi: ut cum omnia rite concurrerint, munus ei confirmationis impendat: quia si secus fuerit incaute præsumptum, non solum deiciendus est indigne promotus d, verum etiam indigne promovens puniendus. Ipsum quoque decernimus hac animadversione puniri: ut cum de ipsius consiterit negligentia, maxime si hominem insufficientis scientiæ, vel inhonestæ vitæ, vel ætatis illegitimæ approbaverit, non solum confirmandi primum successorem illius careat potestate, verum etiam (ne aliquo casu penam effugiat) a perceptione proprii beneficii suspendatur, quousque (si æquum e fuerit) indulgentiam valeat promereri. Si vero convictus fuerit in hoc per malitiam excessisse, graviori subiaceat ultioni. f

§. 1. Episcopi quoque tales ad sacros ordines, & Ecclesiasticas dignitates promoverentur, qui commissum sibi officium digne valeant adimplere, si & ipsi canonicam cupiunt effugere ultionem. §. 2. Cæterum qui ad Romanum pertinentem immediate Pontificem, ad percipiendam sui confirmationem officii, ejus se conspectui (si commode fieri potest) personaliter repræsentent, aut personas transmittant idoneas, per quas diligens inquisitio super electionibus, g & electis potest haberi: ut sic demum per ipsius circumspectionem consili, sui plenitudinem officii assequantur, cum eis nihil obstitit de canonicis institutis: ita quod interim valde remoti, videlicet ultra Italiam constituti, si electi fuerint in concordia, dispensative propter necessitates Ecclesiarum, & utilitates, in spiritualibus, & temporalibus administrant, sic tamen ut de rebus Ecclesiasticis nihil penitus alienent. Munus vero benedictionis, seu consecrationis recipiant, sicut hætenus recipere consueverunt.

C A P. XLV.

Expense necessariae, quas facit Capitulum pro electione Prælati, de bonis Prælati debent fieri, vel reddi.

Honorius III. Capitulo Constantinop. (an. 1219. Roma Constantinopolim.)

UT præterita: [& infra. 1] Præsentium auctoritate statuimus, ut expensæ necessariæ, quas Capitulum Con-

a Possit. b in eod. Conc. Later. sub Innoc. III. c. 26. c C. 11. eod. tit. in 4. compil. vide Conc. Trident. sess. 6. de reform. cap. 1. & sess. 7. de reform. cap. 3. & sess. 23. de reform. cap. 1. Adde Alphensum Castrum, lib. 3. de justa heret. pun. cap. 5. d vide l. ff. constat, & ibi Bart. ff. de appell. & in c. cum super. in gl. 1. inf. de causa poss. & propr. e al. dignum. f vide l. servos. C. ad leg. Jul. de vi pub. & l. nemo deinceps. ad fin. C. de Episc. aud. g al. super electionis processu.